

Tyskland ikke indlod sig paa Forhandlinger om saadanne Ydelser og Modydelser, og det fik ikke de store og vidtrækkende Følger; fordi det ærede Medlem fra Ringkøbing, den Gang Krigen kom, ikke var Danmarks Repræsentant, og Danmarks Regering derfor ikke paa nogen Maade var bundet ved de af Departementschef Lütken afgivne Erklæringer. I saa Henseende var Lykken Danmark god. Men dette hindrer ikke, at den Politik, der her har været Tale om, var i hele sin Karakter letsindig og forkastelig, skjult og fornægtet som den var baade overfor det danske Folk og overfor Udlandet, ført hemmeligt i uomtvistelig Strid med det danske Folks og den danske Rigsdags Villie.

Men ogsaa paa et andet Punkt var Lykken Danmark god. Den var Danmark god i den Henseende, at det i Augustdagene 1914 ikke blev General Moltkes Politik, Tyskland førte overfor Danmark. General Moltkes Politik førtes igennem overfor Belgien, og dermed bragtes Tyskland paa Forhaand i Uret overfor Verden. Overfor Danmark sejrede i Tyskland en anden Politik, en Politik, der gik ud paa at anerkende og finde sig i Danmarks gennemført neutrale Stilling. Derfor blev der Mulighed for Danmark for at gennemføre en Politik, der beyarede Neutraliteten fuldt ud, fremlagde vor Stilling klart og aabent hele Krigstiden igennem overfor begge de krigsførende Parter og derfor fra Krigens første til dens sidste Dag fik de krigsførende Parter fuldkomne Anerkendelse af dens Berettigelse og dens fuldt ud neutrale Karakter.

Til disse Ord om de Begivenheder, Fortiden vedrørende, som hørte ind under mit Omraade skal jeg føje nogle Udtalelser om Fremtidsspørgsmaal, som ogsaa er fremdragne af ærede Medlemmer og ogsaa af det ærede Medlem fra Ringkøbing sammen med det ærede 6te Medlem for Københavns Amt (Axel Møller). Det, jeg tænker paa, er Danmarks Stilling til Folkenes Forbund og Følgerne deraf for dansk Militærvæsen.

Jeg er af den Opfattelse, at der vil være Enighed i Danmark om, at vi skal slutte os til Folkenes Forbund, forudsat at dette overhovedet bliver til Virkelighed, endogsaa i det Tilfælde at Folkenes Forbund paa Forhaand ikke kommer til at

optage hverken de besejrede krigsførende eller den store Stat, der har givet Stødet dertil, nemlig Amerika. Selv i saa Fald tror jeg, der i Danmark vilde være Enighed om, at vi skal slutte os til Folkenes Forbund, hvis de Vanskeligheder, der i Øjeblikket findes for dets Dannelse, overvindes, og Forbundet bliver til Virkelighed.

Der er derfor al mulig Grund til den Undersøgelse, som her har været ført frem, af, hvilke Følger dette medfører for Danmark. Her vil jeg paa det bestemteste advare mod nogle af de Betragtninger, som er blevet fremført denne Sag vedrørende. Den Opfattelse, jeg tænker paa, er den, som gaar ud paa at sige: Naar vi nu gaar ind i Folkenes Forbund, maa vi vente og se, hvad Folkenes Forbund bestemmer med Hensyn til Danmarks Militærvæsen, thi det bliver Folkenes Forbunds øverste Raad, der kommer til at diktere Danmark ligesom andre Stater dets Militærvæsen, derfor maa vi afvente dette Raads Beslutninger og saa indrette vort Militærvæsen i Overensstemmelse med dette øverste Raads Villie. Dette Standpunkt er et meget bekvemt Standpunkt for politiske Partier; har man svært ved at tage Stilling til denne Sag, er det overordentligt let at lægge Hænderne i Skødet og sige: Lad os sidde og vente og se, om de andre ikke ordner det for os. Det er en Stilling, som i Øjeblikket ogsaa indeholder en vis Fristelse for de Mennesker, der tror stærkt paa Militærvæsenets Betydning for Danmarks Fremtid. De har en Følelse af, at noget stort Militærvæsen bliver der ikke, hvis Beslutningen skal træffes paa Grundlag af de Stemninger, som gør sig gældende i Danmark. Det er da ikke unaturligt, at de ser hen til Folkenes Forbund med en vis Forestilling om, at der derfra kan ventes Støtte for større Militærforanstaltninger end dem, de kan vente gennemført herhjemme.

Adskillige Udtalelser i militære Tidsskrifter og adskillige Diskussioner knyttet dertil i konservative Blade har givet Udtryk for denne Opfattelse. Et højt ejendommeligt Udtryk har denne Tankegang faaet i den Programudtalelse, som fremsattes af det konservative Folkeparti paa dets Landsraadmøde i Aarhus. Denne Programudtalelse gaar ud paa at fremhæve Betydningen af Tilslutningen til Folkenes